

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku B. L.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.
o prawo do emerytury,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 18 stycznia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 października 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 21 października 2016 r. oddalił apelację skarżącej wnioskodawczynie B. L. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 29 lutego 2016 r., oddalającego jej odwołanie od decyzji pozwanego z 8 grudnia 2015 r.

Spór dotyczył spełnienia warunku 15 lat pracy w szczególnych warunkach jako przesłanki prawa do wcześniejszej emerytury wobec nieuwzględnienia zatrudnienia od 1 września 1976 r. do 28 lutego 1979 r. w charakterze ucznia nauki zawodu jako pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawczyni była wówczas zatrudniona w Przedsiębiorstwie [...] w ramach umowy o naukę zawodu.

Sąd Okręgowy wskazał, że w początkowym okresie zatrudnienia, gdy wnioskodawczyni nie osiągnęła 16 lat, obowiązywał ją skrócony 6 - godzinny dzienny wymiar czasu pracy. W pozostałym okresie nauki zawodu przez cały 3 - letni okres nauki zawodu nie tylko świadczyła pracę ale również przez część dni w

tygodniu kontynuowała naukę w ramach zajęć teoretycznych. Z tego względu nie było podstaw do uwzględnienia jako pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia na kolei na podstawie umowy o naukę zawodu. Zaliczenie takiej pracy możliwie byłoby jedynie wówczas gdyby była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przy czym bezspornie ubezpieczona poza zajęciami praktycznymi uczestniczyła też w zajęciach teoretycznych (wliczanych do łącznego wymiaru zatrudnienia) a tym samym nie świadczyła pracy w pełnym wymiarze czasu pracy (a w początkowym okresie zatrudnienia – przed ukończeniem 16 roku życia także ogólny wymiar czasu pracy był zmniejszony o 6 godzin dziennie). Okres ten nie może być uznany jako okres pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu oddalenia apelacji skarżącej wskazał, że bezspornym pozostawał stan faktyczny w sprawie. Stwierdził, iż okres nauki zawodu był okresem zatrudnienia, co nie było wystarczające do uznania za okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach w myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. (wyrok Sądu Najwyższego z 20 stycznia 2011 r., II UK 169/10). Skarżąca zeznała, że w okresie praktycznej nauki zawodu uczęszczała na zajęcia teoretyczne, co wykluczało pełnienie pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Bez znaczenia pozostawała okoliczność, że zajęcia szkolne były prowadzone na terenie zakładu, gdyż znaczenie ma charakter wykonywanej pracy, a nie przebywanie na terenie zakładu pracy. Z tych przyczyn świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach podlegało ocenie i nie było dowodem wymaganej pracy, jako przesłanki do wcześniejszej emerytury.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podano, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Negatywne rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego „w oczywisty sposób kłóci się z istotnymi ustaleniami faktycznymi Sądu co do pracy wykonywanej przez wnioskodawczynię, a to z kolei wynika z błędnej wykładni prawa materialnego, polegającej na błędnym uznaniu, iż okres zatrudnienia wnioskodawczyni na podstawie umowy o naukę zawodu nie może zostać uznany jako praca w szczególnych warunkach. Ponadto Sąd pominął, iż cały okres

zatrudnienia wnioskodawczyni w okresie do dnia 31 grudnia 2008 r. jest zatrudnieniem na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin i zalicza się do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Błędy te są na tyle jaskrawe i rażące, iż czynią niniejszą skargę kasacyjną uzasadnioną w stopniu oczywistym”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (wyżej *in extenso*) nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Zasadniczy mankament wynika z braku we wniosku zarzutu naruszenia prawa materialnego. Chodzi o to, że na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych. Stanowią odrębny element skargi i dlatego mają znaczenie dopiero po przyjęciu jej do rozpoznania. Nie zastępują zatem podstawy przedsądu ani jej uzasadnienia. Odnosi się to również do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Oznacza to, że skarżąca we wniosku powinna samodzielnie wskazać i wykazać takie naruszenie prawa, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest oczywiście wadliwy. Wniosek tego nie czyni.

Niezależnie do powyższego reżimu należy stwierdzić, że skarżąca odwołuje się do argumentacji, którą miał już na uwadze Sąd Najwyższy w wyroku z 25 kwietnia 2017 r., II UK 176/16. W podobnej sprawie stwierdził, że uznanie z mocy art. 7 pkt 3 ustawy z dnia 28 kwietnia 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz.U. Nr 23, poz. 99 ze zm.) okresów przygotowywania się młodocianego ucznia do podjęcia zatrudnienia na kolei za okresy równorzędne z okresami zatrudniania na kolei nie odpowiada „zatrudnieniu w pełnym wymiarze czasu pracy”, o którym mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.

Nr 8, poz. 43 ze zm.). Młodociany odbywający naukę zawodu w ramach umowy zawartej z zakładem pracy na podstawie przepisów ustawy o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy miał status pracownika, również w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym oraz ubezpieczeniu społecznym, lecz ta kwalifikacja nie jest wystarczająca do uznania okresu nauki za okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach wykonywanej ze względu na obniżony czas pracy pracowników młodocianych. Uczeń przyuczany do wykonywania prac o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, określonych w art. 32 ust. 2 u.e.r.f.u.s., nie mógł ich wykonywać i faktycznie nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na zasadach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Na podstawie § 4 ust. 3 rozporządzenia, za zatrudnienie w warunkach szczególnych uznaje się zatrudnienie na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin. Za okresy zatrudnienia na kolei uważa się okresy pozostawania w stosunku pracy w kolejowych jednostkach organizacyjnych, w czasie których pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy (art. 6 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin).

W ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin posłużono się trzema pojęciami: "okresy zatrudnienia na kolei", "okresy równorzędne z okresami zatrudnienia na kolei" oraz "okresy zaliczalne do okresów zatrudnienia na kolei". Ustawodawca zdecydował się na odrębność i niezależność tych pojęć, o czym świadczy zastosowane narzędzie legislacyjne oraz wyraźne i konsekwentne posługiwanie się tymi pojęciami w art. 11 ust. 1 pkt 2 oraz w art. 9 ustawy. Okresy wykonywania przed dniem 1 stycznia 1975 r. pracy w kolejowej jednostce organizacyjnej na podstawie umowy o naukę zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub odbycia wstępnego stażu pracy są okresami równorzędnymi z

okresami zatrudnienia na kolei (art. 7 pkt 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych).

Znaczenie pojęcia "okres równorzędny z okresem zatrudnienia na kolei" osoby młodocianej przygotowującej się do podjęcia zatrudnienia nie opiera się na aksjomatycznym potraktowaniu okresów uznanych z mocy art. 7 pkt 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych za okresy zatrudnienia na kolei, o których mowa w § 4 ust. 3 rozporządzenia. Z zastosowania § 4 ust. 3 rozporządzenia w związku z art. 7 pkt 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych wynika nieuwzględnienie jako okresu pracy w szczególnych warunkach okresu, w którym skarżąca przygotowywała się do pracy na kolei na podstawie umowy o naukę zawodu.

Zaliczeniu spornego okresu sprzeciwia się również regulacja § 2 ust. 1 rozporządzenia. Młodociany odbywający naukę zawodu w ramach umowy zawartej z zakładem pracy na podstawie przepisów ustawy o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy miał status pracownika, również w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym oraz ubezpieczeniu społecznym, lecz ta kwalifikacja nie jest wystarczająca do uznania okresu nauki za okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach wykonywanej ze względu na obniżony czas pracy pracowników młodocianych. Uczeń przyuczany do wykonywania prac o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, określonych w art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, nie mógł ich wykonywać i faktycznie nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na zasadach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2009 r., II UK 334/08, OSNP 2010 nr 23-24, poz. 294, z dnia 20 stycznia 2011 r., II UK 169/10, LEX nr 786387, z dnia 23 stycznia 2012 r., II UK 96/11, LEX nr 1215433, z dnia 22 sierpnia 2012 r., I UK 130/12, LEX nr 1265553).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).